

РЕШЕНИЕ

№ 355

гр. София, 23.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 47 състав, в публично заседание на 10.01.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Катя Аспарухова

при участието на секретаря Евелина Пеева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **4923** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.201 от АПК вр. с чл.1 от ЗОДОВ и чл.285, ал.1 от ЗИНЗС.

Образувано е по искова молба на А. А. Б. ЕГН[ЕИК], от [населено място] ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ при Министерство на правосъдието за осъждането на последната да му заплати неимуществени вреди от 20 000лв. /първоначално в размер на 5000лв./ за времето, когато е бил в ареста на [улица]от 20.10.2021г. до 20.04.2022г., които вреди за следствие от лошите битови условия в килията –липса на пряка слънчева светлина, недостатъчно пространство в килията, лоша хигиена-хлебарки и дървеници, рипса на разходки на открито, на проветрение, на осветление, недостатъчна физическа активност и липса на телефон.

По изложените в исковата молба съображения –ищецът моли да се уважи исковата му претенция. Твърди, че разходката е била само по 1 час дневно, килията е била 12 кв.м. с 4-ма човека, общо 1 маса и 1 стол, прозорците неотварящи се, матирани, без мивка и тоалетна. Допълва, че стандарта, съобразно делото на ЕСПЧ „Н.“ е 4 кв.м. на човек. Като цяло условията са в нарушение на ЕСПЧОС, поради което се моли да се уважи исковата претенцията.

В съдебно заседание искът се поддържа от лично от ищеца и от адв.Г., който представя писмени бележки, с които претендира и разноски по чл.286, ал.3 от ЗИНЗС. Допълва, че според минималните стандарти за третиране на лишените от свобода, приети от Първия Конгрес на ООН през 1955г. в Ж., за помещенията трябва да се обърне внимание на климатичните условия, на кубатурата, на минималната площ, на

осветлението, на отоплението и проветряването. Прозорците трябва да имат достатъчно размери, за да могат л.с. да четат/както и при изкуствено осветление/, както и да им осигуряват пресен въздух. Душовете трябва да са достатъчно, ако искат да се изкъпят. Има позоваване на съдебна практика и на делото Н. срещу България на ЕСПЧ от 27.01.2015г., в което се констатира пренаселеност и лоши условия в местата на лишаване от свобода в РБ.

Ответната страна, чрез юрисконсулт С., поддържа отговора на иска и моли да се отхвърли иска. Претендира юрк.възнаграждение.

Представителят на СГП изразява становище за неоснователност на иска и предлага да се отхвърли.

Административен съд София-град като се запозна с доказателства по делото и с оглед правомощията си чл.168 вр. чл.146 от АПК, прие за установено следното:

Съгласно чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишените от свобода и задържаните под стража в резултат на нарушения на чл.3 от закона

Видно от ал.3, ал.1 от ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и нечовешко или унижително отношение. Съгласно ал.1 за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в по-неблагоприятни условия при изтърпяване на наказанието респ. задържането под стража като липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия, които уронват човешкото достойнство или поражда чувство на страх, беззащитност или малоценност.

Видно от ал.2 на чл.284 от ЗИНЗС – се взема предвид кумулативното въздействие върху лицето на условията, в които е поставено лицето, продължителността, както и други обстоятелства за правилно решаване на спора. Видно от ал.5 –настъпването на неимуществените вреди СЕ ПРЕДПОЛАГА до доказване на противното.

Следователно –лицето има за периода качеството „задържан под стража“, което се установява от изложеното в писмо на л.34 от ОС“ИН“-Б. е задържан на 21.10.2021г. по посочените 2 ДП до 21.04.2022г., когато е преведен в С. затвор.

Налице е първия елемент от фактическия състав по чл.284 от ЗИНЗС вр. с чл.3 от ЗИНЗС- конкретно задържано лице.

Същото претендира неимуществени вреди, преценката за тях съобразно ал.2 на чл.284 от ЗИНЗС се прави кумулативно и съобразно периода т.е. не отделно за хигиенните условия, или за осветлението, или за площта, а общо, както и периода, което разкрива, че колкото повече елементи въздействат върху ищеца и за по-дълъг период –толкова по-големи неимуществени вреди ще изпитва и респективно това ще повлияе върху размера на обезщетението.

По отношение на тези вреди – законодателят е въвел оборима презумпция, че се считат за настъпили. Оборването ѝ става от ответника при пълно доказване, тъй като същият установява положителни факти –осигурил е достатъчно площ, осветление, проветрение и т.н. не каквито и да е условия, а такива, които не уронват човешкото достойнство или поражда чувство на страх, беззащитност или малоценност.

В тази връзка –следва да се имат предвид показанията на св.А. С., на който съдът давя вярва вкл. и защото за периода е бил в ареста с ищеца. Свидетелства за наличието хлебарки, дървеници, паяци. Споделя, че има легла, но 1 маса и 1 стол. Хладилник

има пред килията и достъпът е ограничен. Тоалетната не е с врата, а е с преграда. Топла вода има рядко, около 1 път седмично. Прозорците са армирани, светлината е слаба, вкл. и вечер осветлението не е достатъчно за четене. Креватите са железни, с лоши матраци, мръсни. Мястото в килията е недостатъчно – двама не могат едновременно да се разхождат.

С оглед гореизложеното и от представените писмени доказателства от ответника СЪДЪТ счита, че презумпцията не е оборена за наличието на хлебарки. Макар да са представени протоколи - на л.22 и следващите, че има дезинфекция от „Фаворит“ ЕООД, то същата се прави 1-път месечно. Съдът кредитира показанията на св. А. С., че има хлебарки. Общеизвестен е факта, че борбата с тях е труда и от вида на препаратата зависи дали ще бъдат третирани успешно. Следователно макар, ответникът да е взел мерки и хигиената, и почистването на помещението да е предоставена на задържаните, СЪДЪТ счита, че се установи наличието на хлебарки. Налице е и причинна връзка. Ответникът не обори при условията на пълно доказване презумпцията, че са настъпили вреди от това.

За хигиената – в действителност за същата отговарят задържаните лица /чл.284, т.4 от ППЗИНЗС/, но за да се осъществява трябва да има материали и консумативи. На л.55 е справка за отпуснатите на „Г.М.Д.“ за 3 месеца материали- напр.45л.белина, 10бр.метли, 10бр.почистващ препарат за стъкло, течен сапун вероятно 150л.. Подобна е справката за следващото тримесечие на л.57 и следващите, които справки са за процесния период, но няма данни, че тези материали са раздадени и на кого. Няма подпис на някой от пребиваващите в помещение №2 да са предадени. Дори и да се предположи, че са само за арестантските помещения, а не и за другите такива в ареста –то освен данни за получаването им- трябва да се има предвид, че има 21 помещения /схема на л.44/. Това означава, че по малко от 1 шише белина за месец на помещение или за 3 месеца, ако норматива е 1 бутилка трябва да има поне 63 при пълна заетост. Същото за 10те метли при 21 помещения. От друга страна, както се подчерта –само необходимостта от тези материали не е доказателство за получаването им. Отделно в писмения отговор се сочи, че кофи, парцали, препарати –се съхраняват на определени места т.е. не в килията и се предоставят за ползване под контрола и наблюдението на служителите. Не е ясно кога става обаче това. От изложеното –следва, че за да измете килията или само пред своето легло- арестантът трябва да сигнализира служител. Логично е хигиената да се поддържа ежечасово вкл. след всяко хранене, но нелогично е по няколко пъти на ден /съобразно нуждите/ да се вика за това служител и дали същият ще се отзове /ако няма друга работа/ е отделен въпрос. Следователно, за хигиената макар и в прерогатив на арестантите, съдът не намира, че ответникът е оборил въведената законова презумпция, а напротив- установява се, че посочените условия уронват човешкото достойнство .

Относно санитарните помещения, не е спорно, че в килията има такива /видно и от разпита на свидетеля, както и от признанието на този факт от ответника в писмените бележки на л.8/, но помещението е открито т.е няма врата, а стена, която според ответника осигурява уединение, но и не възпрепятства наблюдението на помещението от служители. Съдът намира, че подобен вид помещение уронва правата на арестантите. Следва да се намери друг начин на контрол, не чрез пряко наблюдение от служителите на санитарния възел. Не се установи да няма мивка и тоалетна в помещението изобщо, каквито доводи се правят от ищеца.

Относно вентилацията – на л.9 ответникът споделя за наличието на такава над

санитарните помещения, а за спалнята, която представлява въпросното помещение с двете двойки легла имало само прозорец, отварящ се навън. Дава се вяра на ответника, че с оглед правилата за сигурност, не може да се отваря изцяло. Дали е затъмнен - се установи от разпита на свидетеля, че не е изцяло осветлен. Безспорно това възпрепятства светлината. Ответникът не ангажира доказателства, какъв е размера на прозореца. В становището на л.14 визира, че има 2 бр.крушки. Не дава сведение колко вата, което е от значение за осветяването на конкретно помещение. Съдът дава вяра на свидетеля, че има светлина, но тя е недостатъчна и най-вече например да се чете. В този смисъл съдът съобразява доводите в писмени бележки на ищеца, че според минималните стандарти за третиране на лишени от свобода, приети от Първия Конгрес на ООН през 1955г. в Ж. „прозорците трябва да имат достатъчно размери, за да могат л.с. да четат/както и при изкуствено осветление/“. Споделя се и изложеното в тази защита във връзка с делото Н. срещу България на ЕСПЧ от 27.01.2015г., в което се констатира пренаселеност и лоши условия в местата на лишаване от свобода в РБ.

Касателно -престоя на открито – твърденията в писмения отговор – са, че той се извършва на покрива в 7бр. помещения /л.9/, но с покрив от поликарбонатни плоскости. Изложеното според съда не е престой на открито. За думата няма определение в закона като се използва общоприетия термин, което означава навън. Не е навън под козирка, макар и поликарбонатна. Не е спорно, че това по чл.86, ал.1 т.1 от ЗИНЗС е поне по 1 час дневно през светлата част на денонощието, което е подсигурирано като време.

По доводите в исковата молба за тел.разговори, видно от отговора на 9 има „Ред за провеждане на тел.разговори“, представен на л.19 и сл., който осигурява ежедневен достъп при желание до телефон. Съдът установява, че декларация на л.17 е приложена за информираност на Б., поради което намира за недоказано твърдението, че лицето е нямало достъп до телефон. .

Приложената декл. от Б. на л.18 за храна, лекарства и медицинско обслужване е неотнормирана, тъй като няма подобна претенция. Дори и да имаше същата има характер на отказ от иск, поради което е недопустима.

Също по отношение на площта, видно от приетите писмени доказателства на л.42 и сл.–Б. е бил в помещение №2 на етаж 5 за периода от 21.10.2021г. до 20.02.2022г., а останалите месеци в помещение №14 -общо 3 лица. В помещение №2 е видно, че от 21.10.21г. до 20.02.2022г. /за около 4 месеца/ са били общо 4 човека- ищеца и К., А. и М.. Помещението по твърдения на ответника /л.41 / е приблизително 16кв.м.. Ответникът се позовава на други дела /непосочени/ за квадратурата. СЪДЪТ в тази връзка следва да посочи, че съгласно мотивите на решение №1261 от 27.02.2019г. по адм.дело №6047/2018г., 49 състав на АССГ -има признание за този факт от ответника в писменото му становище, което е и по настоящето дело, че килиите са еднотипни и са приблизително 14кв.м. По друго дело решение №67 от 06.01.2023г. по адм.дело №3939/22 на 65-състав АССГ- е направен извода в мотивите, че килиите в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ №42 са еднотипни, като изграждане и оборудване и са с приблизителна обща площ около 16 м2. За еднотипността на килиите – е и представената по делото схема, като видно от същата и показанията на св. процесното помещение има обзавеждане от 2–двуетажни легла, 1 маса и стол. Съдът констатира, че за да има по 4 кв.м. на човек, не трябва да се включва мебелировката. Отделно тези по 4 кв.м. трябва да са такива площ и условия, че да не уронват

човешкото достойнство или да пораздат чувство на страх, беззащитност или малоценност като не толкова важно е дали са 14кв.м. или 16кв.м.. Самите двуетажни легла, тоалетна без врата, липса на топла вода, ежедневно, липса на достъп до хигиенни и други материали- водят до извода, че тези условия са точно такива. Разглеждайки посочената схема и на база показанията на свидетеля –съставът намира, че е прекалено малко пространството, за да пребивават почти 23 часа /без 1 за разходка/ 4 лица за визирания период от 4 месеца, като за останалите два- в помещението №14 са били трима души. Посочените условия, освен квадратурата, която формално е съобразена, съдът отново намира за неподходящи и в ущърб на задържаните лица. Дали тези условията уронват човешкото достойнство, пораздат чувство на страх, беззащитност или малоценност –не може да се определи от формалното сравняване на квадратурата и преценката дали е спазено или не изискването за това, а от субективното усещане на лицата в помещението. В тази връзка съдът се позовава на показанията на свидетеля, че условията са били точно такива – формиращи чувство за беззащитност и малоценност, поради което следва да има обезвреда и за тези вреди.

Следователно, бездействието на администрацията на ответника да не предприеме действия, които да доведат до подобряване на създадените условия, които уронват човешкото достойнство, пораздат чувство на страх, беззащитност или малоценност – е в пряка причинна връзка с посочените вреди.

При определяне размера на обезщетението СЪДЪТ намира, че следва да се съобрази решенията на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според който обезщетение, присъдено от националния съд, следва да се равнява на около 4 евро на ден. Също така напр. решение на ЕСПЧ по жалба № 9835/11.02.2019г. на Н. П., свързана с условията на изтърпяване на наказанието в Затвора Б. за периода от 17.11.2011г. до 17.11.2016г., т.е. 5 години, по която ЕСПЧ е присъдил обезщетение за имуществени вреди в размер на 10 800 евро, или 2160 евро на година, 180 евро на месец, 6 евро на ден). 30 % от 6 евро е 1.8 евро на ден- изложеното е коментирано в решение №4478/01.07.22г. по адм. дело №14113/19г. на АССГ.

При гореизложените насоки СЪДЪТ – и като съобрази периода от около 6 месеца, съобразява и наличието на факторите, които прие за доказани /съответно недоказани- за телефона, за физическата активност, за липсата на мивка и тоалетна изобщо/, поради което намира за справедливо обезщетение сумата от 1500лв., а до пълния размер на вредите до 20 000лв. или за иска от 18 500лв. същият е недоказан. Доколкото се претендират лихва от датата на исковата молба -01.06.2022г.-следва да се присъдят такива.

С оглед претенцията на ответника и изхода от спора – на последния следва да се присъди юрк.възнаграждение от 150лв. по НЗПП вр. със ЗПП /чл.24 от наредбата от 100 до 360лв./.

По разноските на ищеца- същият е представляван от адв.Г. с пълномощно на л.69. Претендират се разноски по чл.286, ал.3 от ЗИНЗС, като разпоредбата визира, че при пълно или частично уважаване на иска - ответникът се осъжда за разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса вкл. се осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, когато е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска. Съгласно посочената норма -би трябвало да се осъди ответника да заплати на ищеца възнаграждение за един адвокат, но само ако има данни, че такива разноски са направен, за което по делото няма доказателства,

доколкото е представено само пълномощно без данни за хонорар. Ето защо не следва да се присъжда адв.възнаграждение. Няма изявление, че процесуалното представителство е безплатно по ЗА, поради което съдът на основание чл.36 от ЗА да присъди същото във връзка с Наредба №1/2004г.

В тази връзка се установява, че съдът е указал на ищеца с определението за насрочване от 29.07.2022г. да внесе д.т. от 10лв., но няма данни за такава, поради което следва да се осъди ищеца за същата.

Водим ОТ ГОРЕИЗЛОЖЕНОТО СЪДЪТ

РЕШИ:

По искова молба на А. А. Б. ЕГН[ЕИК],, от [населено място]

ОСЪЖДА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ при Министерство на правосъдието да му заплати неимуществени вреди от 1 500лв./ хиляда и петстотин/ за времето, когато е бил в ареста на [улица]от 20.10.2021г. до 20.04.2022г., които вреди за следствие от лошите битови условия в килията –липса на пряка слънчева светлина, недостатъчно пространство в килията, лоша хигиена-хлебарки и дървеници, липса на разходки на открито, на проветрение, на осветление, ведно с лихвата от 01.06.2022г..

ОТХВЪРЛЯ ИСКА за разликата до пълния предявен размер /от 20000лв./ т.е. за сумата от 18 500лв. като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА ИЩЕЦА А. А. Б. ЕГН[ЕИК],, от [населено място] ДА ЗАПЛАТИ НА АССГ 10лв.д.т., както и ОСЪЖДА ИЩЕЦА да заплати на ГДИН юрисконсултско възнаграждение от 150лв..

Решението подлежи на касационно оспорване пред троен състав на АССГ съгласно чл.286 ЗИНЗС.

Съдия: